

PRIVAT

Update

#2 2018

SVEA
EKONOMI

BLI EN HÅLLBAR KONSUMENT

.....

Orolig för boräntan?

Så här kan du tänka

.....

Smart återvinning

Köp buss- och biobiljett
med plastflaskor

.....

Nytänk kring finansiering

Öppnar bomarknaden för unga

 Pay

Man får hoppas att barnen...

...ändå får ett glas öl, sjöng Hasse Alfredson en gång. Numera hoppas man snarare att barnen får någonstans att bo när det är dags att flytta hemifrån.

BOSTADSBRISTEN ÄR SKRIANDE på många håll i landet, särskilt i universitetsstäder. Den har stor negativ påverkan. Studenter tvingas tacka nej till högskoleplatser. Företag måste dra ner på tillväxtambitioner när de inte kan anställa på grund av att de som är kvalificerade för jobben inte hittar någon bostad.

MEN DET FINNS FÖRETAG SOM TÄNKER NYTT kring boendet. Helt nya boendeformer är svåra att hitta, men när det gäller finansieringen av bostadsrättsköp finns det innovationer. Läs mer om det i det här numret av Update Privat.

HUR MAN ÄN VÄNDER SIG handlar det om att det klokaste man kan göra som förälder är att tidigt lära sina barn att spara, och så klart att spara åt dem. En liten slant varje månad, på ett konto med bra avkastning, kan bli hela skillnaden för den som ska etablera sig i vuxenlivet.

JULEN NÄRMAR SIG, och då sparar man inte. Då spenderar man. Men vi har också tipsen för hur du kan bli en hållbar konsument i jul och hur du kan göra för att inte slösa pengar i onödan. För det är ju umgänget med nära och kära som är viktigast.

I JULETID FÖRSÖKER DE FLESTA mota undan tankar på ekonomin nästa år. När allt har lugnat sig kan du plocka upp vår artikel om vad man tror ska hända med boräntorna. Många oroar sig i onödan.

Trevlig läsning!

Lennart Ågren
Vd, Svea Ekonomi

Innehåll #2 2018

3 Digg - vägen till ett smartare Sverige

Vår nyaste myndighet sätter fart på digitaliseringen av det offentliga Sverige.

4 Var finns våra pengar när vi inte ser dem?

Pengar håller snabbt på att bli något väldigt abstrakt.

6 Oroar du dig för boräntorna?

Många låntagare är rädda att boräntorna ska sticka iväg, men experterna tror inte på några stora uppgångar. Men du bör ha koll.

8 Nya bostadsidéer ger hopp till unga

Det är brist på bostäder och det drabbar framförallt de unga. Men i krisens spår växer nya boendeformer fram.

10 Vart fjärde spädbarn använder internet

Det och mycket annat framgår av rapporten Svenskarna och internet 2018.

12 Bli en hållbar konsument

Nu kommer julen och handeln spås slå nya rekord. Men handen på hjärtat – behöver du verkligen köpa en pryl till?

14 Arbeta smartare

Att jobba effektivt och att jobba hälsosamt ses tyvärr av många som två helt skilda saker. Här får du tips om hur du förenar de två.

15 Årets julklapp 2018

Hållbara alternativ och en ökande oro för klimat och miljö speglar Årets julklapp 2018. Och vet du vad barnen önskar sig mest av allt?

16 Google Pay till Sverige

Nu har Google lanserat sin betalapp Google Pay i Sverige för android-användare.

17 Åk tunnelbana och betala med en flaska

Nu tar några stora städer nya grepp för att få människor att återvinna plastflaskor och läskburkar.

18 Vilken myndighet har högst anseende?

Historiskt många vill ha skuldsanering

19 Glöm köer, flyg med Uber

Nasa + Uber = Sant. Gravitationen har hittills hållit oss på marken men snart flyger vi förbi köerna.

DIGG - VÄGEN TILL ETT SMARTARE SVERIGE

Digg - vår nyaste myndighet sätter fart på digitaliseringen av det offentliga Sverige och berör både företag och privatpersoner.

Nu ska det bli fart på att digitalisera det offentliga Sverige.

Nu ska det bli fart på att digitalisera det offentliga Sverige. I början av september i år invigdes Myndigheten för digital förvaltning, Digg. Enligt myndigheten själv ska Digg vara "ett nav för digitaliseringen av den offentliga sektorn".

Myndigheten ska arbeta med konkreta frågor som delvis tas över från andra myndigheter. Exempelvis flyttas frågorna kring e-handel och arbetet med e-faktura i offentlig sektor över från Ekonomistyrningsverket. E-legitimationer hamnar också på Diggs bord.

E-legitimationsnämnden går upp i den nya myndigheten som därmed tar över ansvaret för sådant som e-id-granskning.

Även Expertgruppen för digitala investeringar som ska hjälpa myndigheter att göra kloka investeringar flyttar in hos Digg.

Till att börja med kommer Diggs arbete till stor del handla om att knyta kontakter med 700 myndigheter, kommuner och landsting som myndigheten ska samverka med. Bara Regeringskansliet, Säpo, Fortifikationsverket, Försvarshögskolan och myndigheterna som hör till Försvarsdepartementet, lig-

ger utanför Diggs samverkansansvar.

Digg tar även över statens digitala brevlåda Mina meddelanden från Skatteverket 2019.

En annan sak som gäller företag som lämnar anbud, är att det blir lag på att skicka och ta emot e-fakturer i samband med offentliga upphandlingar från och med den 1 april 2019. Lagkravet gäller även direktupphandlingar. Enligt SCB är det bara 25 procent av småföretagen i Sverige som skickar e-fakturer i dag. Det är alltså hög tid för dig som berörs att börja förbereda dig.

Var finns våra pengar när vi inte ser dem?

Pengar håller snabbt på att bli något väldigt abstrakt. När allt färre svenskar vet hur nationens sedlar och mynt ser ut, finns det anledning att fundera över var pengarna egentligen finns.

Svenska folket har kommit längst i världen med att byta ut sedlar och mynt mot betalkort, enligt uppgifter från Riksbanken. Samtidigt används pengar fortfarande enligt urgamla principer. Är pengarna slut på kontot, går det inte att handla mer – såvida man inte lånar. Så var det tidigare, och så är det nu.

Men frågan är: Om inte pengarna finns i plånboken – var finns de då?

Det enkla svaret är: I datorerna. På banken, hos pensionsbolagen, hos fondbolagen, hos Euroclear. Ibland ligger de i "floaten", det vill säga de flyter mellan bankerna eller mellan dig och banken. I floaten genereras ingen ränta till dig, men banken kan placera pengarna och få ränta för dem.

Låt oss bena upp frågan om var pengarna finns. För dig som har lönekonto är det ganska enkelt: Din arbetsgivare sätter in pengar på ditt konto i banken, som förvarar pengarna. Med det menas att summan registreras i en dator, sen kan banken använda pengarna hur den vill, tills du gör ett uttag – troligen i form av ett kortköp.

Sparpengar på konto fungerar på samma sätt. De blir till siffror, i ett konto med ditt namn på, i en dator. Men banken använder pengarna hur den vill tills du gör ett uttag, antingen när du gör ett kortköp eller när du placerar om pengarna.

Pensionspengar då? Där ser det lite olika ut. Som löntagare betalar din

arbetsgivare in 16 procent av lönen till staten. Dessa pengar är avsedda för den allmänna pensionen, minus en summa som avsätts till AP-fonderna, som fungerar som buffert inför dåliga tider.

Inga pengar sparas till din personliga allmänna pension, utan de går rakt in i statskassan. Delvis används pengarna då till dem som är pensionärer i dag. När det en gång blir din tur att få ut pensionspengar, kommer dessa på motsvarande sätt att tas ur statskassan.

Premiepensionen fungerar annorlunda. Till den betalar din arbetsgivare in 2,5 procent av din lön, och du får placera pengarna i fonder du själv väljer. Det är samma typ av fonder där du kan placera din tjänstepension. Den betalas in av din arbetsgivare eller av dig själv – fast inte till staten, utan till ett pensionsbolag som förvarar pengarna åt dig.

Men under tiden fram till pensionen, var finns dessa pengar?

–Fondbolagen måste enligt lag ha ett förvaringsinstitut för sina kunders tillgångar. Förvaringsinstituten är i princip de stora bankerna. Dessutom är pensionsbolagen skyldiga att ha tillgång till mer pengar än de är skyldiga sina kunder. Allt detta är hårt reglerat i lag.

Det säger Tomas Granström, delägare i Försäkringsrådgivarna i Stockholm. Det är ett oberoende företag som

sedan 30 år hjälper privatpersoner och företag att välja pensionslösningar.

Tanken med lagen är att kundernas tillgångar – som en säkerhetsåtgärd – ska förvaras skilt från det fondbolag som förvaltar pengarna. Om ett fondbolag går i konkurs, påverkas inte sparpengarna, eftersom de ägs av spararna.

Fysiska sedlar och mynt är garanterade av Riksbanken, sedlarna är till och med signerade av Riksbankschefen.

Hur mycket du får ut när du går i pension bestäms av hur det har gått för fonderna.

När det gäller så kallad traditionell försäkring, alltså där pensionsspararen har uppdragit åt ett pensionsbolag att sköta förvaltningen, ser det lite annorlunda ut. Då väljer du inte själv fonder, utan bolaget bestämmer var pengarna ska placeras. Det kan vara i fonder, fastigheter, aktier och obligationer. Investeringsbesluten fattas inte för dig personligen, utan alla sparkunders pengar hamnar i en gemensam "påse". När du går i pension vet både du och fondbolaget precis hur mycket du ska ha ut – nämligen det du har satt in plus en garanterad ränta. Har förvaltningen gått bra kan du få ut mer än den garanterade räntan.

Om man köper enskilda aktier, var finns de? De flesta har uppfattningen att de ligger i en depå på banken. Och

det stämmer. Men de är också registrerade hos ett värdepappersbolag som heter Euroclear Sweden (tidigare Värdepapperscentralen). Euroclear Sweden ingår i sin tur i den internationella koncernen Euroclear som har säte i Bryssel, och som i sin tur ägs av banker och finansinstitut i Europa och USA.

Låt oss gå tillbaka till de vanliga pengarna, de som "ligger" på bankkorten. Vem garanterar att de verkligen är där? Det gör banken, och i Sverige är alla banker privatägda.

Fysiska sedlar och mynt är garanterade av Riksbanken, sedlarna är till och med signerade av Riksbankschefen. Riksbanken har fysiska pengar "på lager" samt ett kontanthanteringskontor i Broby i Skåne. Dessutom har Sverige en guldreserv på totalt cirka 10 000 guldackor, värda omkring 43 miljarder kronor. Hälften förvaras i Sverige – exakt var är inte känt – och

Pensionsbolagen är skyldiga att ha tillgång till mer pengar än de är skyldiga sina kunder.

Tomas Granström

av den andra hälften finns det mesta i London och resten är spritt på flera länder som Kanada, USA och Schweiz.

För ett par år sedan såg Riksbanksdirektören Cecilia Skingsley att det kan finnas ett behov av en svensk elektronisk valuta, som liksom sedlar och mynt är garanterad av Riksbanken. Så hon lanserade idén om en e-krona.

Nyligen har PRV slagit fast att "e-kronan" inte går att varumärkes-skydda. Det innebär att Sveriges elektroniska valuta eventuellt får ett annat namn när den lanseras, fortsättning följer.

I oktober i år höll Riksbanken en presskonferens för att berätta hur långt man har kommit. Då meddelade projektledaren Eva Julin att Riksbanken nu tänker försöka bygga en teknisk lösning för e-kronan och ta fram förslag på de lagändringar som krävs.

Vid presskonferensen var Eva Julin noga med att påpeka att e-kronan inte har några likheter med bitcoin och andra kryptovalutor. Dessa är inte garanterade av någon stat och används just för att de inte kan spåras.

Oroar du dig för boräntorna?

Många låntagare är rädda att boräntorna ska sticka iväg, men experterna tror inte på några stora uppgångar. Men du bör ha koll.

Efter en lång tid av låga räntor har svenskarna vant sig vid att bolån inte kostar så mycket. För en hel generation som nyss har kommit in på bostadsmarknaden är det naturligt med en boränta på under 2 procent. Eftersom många bankkunder kan konsten att pruta, ligger den idag på i snitt 1,5 procent.

Annat var det för föräldragenerationen, som under en lång period fick betala bolåneräntor på både 9 och 12 procent. En betydligt större andel av hushållsbudgeten fick då läggas på boendet jämfört med i dag.

Nu är medierna fulla av artiklar

och inslag om att Riksbanken är på väg att höja reporäntan från rekordlåga –0,50 procent. Innebär det slutet på de låga boräntorna? Förmodligen inte.

–Det är ingen som tror att boräntorna kommer att rusa i höjden. Ett sätt att se in i framtiden är att se på

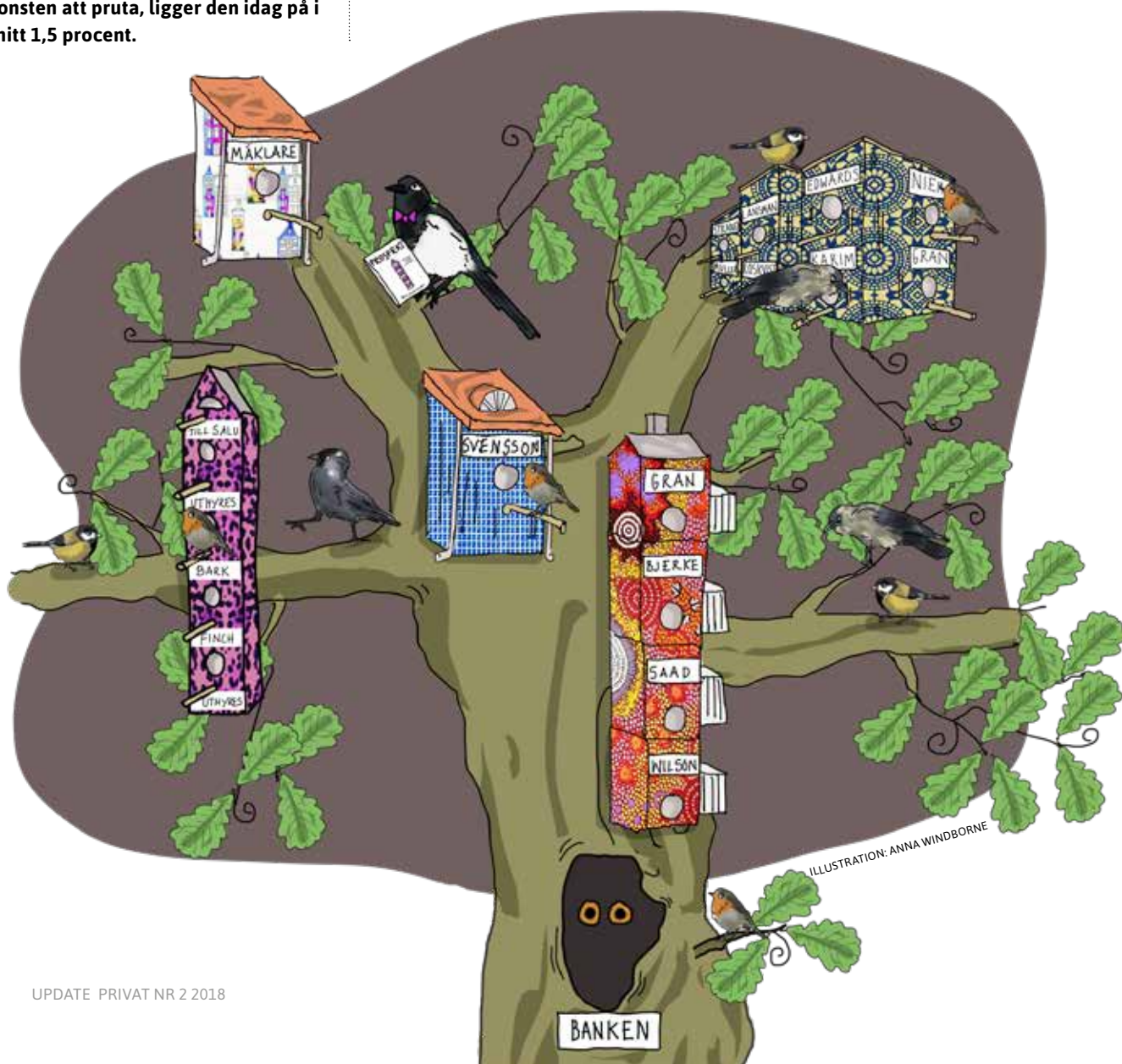

ILLUSTRATION: ANNA WINDBORNE

den tioåriga svenska statsobligationen. Den handlas nu till mycket låga nivåer, vilket tyder på fortsatt låga bundna räntor, säger Annika Creutzer, nationalekonom och fristående privat-ekonomisk expert.

Den bundna boräntan bestäms av marknadskrafterna, det vill säga hur mycket som marknadens aktörer köper och säljer långa statsobligationer för.

Den rörliga boräntan bestäms däremot av reporäntan. Den sätts av Riksbanksdirektionen och är den ränta som bankerna får låna eller placera till i Riksbanken.

Samtidigt som bolåneräntorna är låga, kan man också läsa sig till att storbankerna tjänar mer än någonsin på bolånen. Hur hänger det ihop? Det beror på att reporäntan är negativ. När reporäntan är -0,5 procent och den rörliga boräntan är 1,5 procent i snitt, innebär det i praktiken att bankens förtjänst är 2 procent. Det är dubbelt så mycket som för 10-15 år sedan.

Då innebär väl det att boräntorna inte behöver följa med upp när reporäntan höjs?

–Det är sant. Men vi svenskar har svårt att förstå den här bakvändheten som den negativa reporäntan skapar. Bankerna kan välja att följa med för att människor tror att boräntan måste följa reporäntan. Därför är det viktigt att hålla koll på sin boränta, fortsätta att pruta och byta bolåneinstitut om det behövs, säger Annika Creutzer.

I praktiken tror hon att boräntorna kommer att stiga lite när reporäntan höjs.

–Prutmånen minskar nog en del, säger hon.

Amorteringskravet kan behövas överses

Även en liten höjning av boräntan kan bli kännbar. Särskilt för en ung familj som köpt sin bostad efter det att amorteringskravet infördes. Därför har röster höjts för att Finansinspektionen ska lindra kravet. Inte för att man tror att låntagarna får svårt att betala sina lån. Utan för att om hushållsekonomi blir ansträngd eller oron för framtida problem ökar – då drar de flesta ner på annat. Frisörbesök, restaurang-

middagar och liknande. Om det sker, särskilt om det sker samtidigt som konjunkturen vänder nedåt, kan Sveriges ekonomi drabbas hårt.

Ska man ha fast eller rörlig ränta? En undersökning som SBAB nyligen lät göra visade att omkring 80 procent av alla nya bolåntagare väljer rörlig ränta eller den kortaste bindningstiden, som är tre månader. Generellt är rörliga räntor lägre än bundna, men de kan ju plötsligt stiga medan de bundna ligger kvar tills bindningstiden löper ut.

Hur sårbar är din ekonomi?

–Historiskt har man tjänat på rörlig ränta. Men har man en sårbar ekonomi, då kan det vara skönt att skydda sig genom att binda. Skillnaden är inte så stor. Jag brukar säga att man kan se det som en försäkring, säger Annika Creutzer.

Det finns också ett annat hot mot privatekonomin, och det är om politikerna tar fasta på kraven från ekonomihåll om att sänka rätten till skatteavdrag på låneräntorna.

–Det är lite märkligt att även tidigare finansministrar är ute och talar sig varma för sänkt avdragsrätt. Det var inget de gjorde medan de kunde. Jag tror att om man beslutar om en sänkning, kommer det att kombineras med någon reform för att kompensera genom att exempelvis sänka kapitalvinstskatten eller höja barnbidraget, säger Annika Creutzer.

Bostadspriserna påverkar så klart boendekostnaderna. Åtgärder som bolånetak och amorteringskrav har dämpat de senaste årens prisuppgångar effektivt.

–Visst ser vi prisfall på nybyggda, exklusiva och centralt belägna bostäder. Men folk måste ju bo någonstans, så det är inte säkert att dämpningen slår igenom överallt. Samtidigt är det ju bra om människor med vanliga yrken har råd att bo där jobben finns, säger Annika Creutzer.

Annika Creutzers fyra råd till ränteoroliga

1 SE ÖVER DIN FAMILJEEKONOMI rent allmänt. Ha koll på vart pengarna går.

2 ANVÄND RÄNTESNURROR för att testa hur du påverkas av att räntan går upp.

3 OM DU VILL BINDA RÄNTAN, undvik olika löptider. Då får du ett för dåligt förhandlingsläge om du måste eller vill lägga om lånen, till exempel på grund av skilsmässa.

4 HÅLL KOLL PÅ DIN BORÄNTA när reporäntan höjs. Den ska inte behöva bli särskilt mycket högre. Pruta och förhandla!

Så slår en boräntehöjning

En bra boräntekalkyl finns på Lånelabbet på Konsumenternas.se. Där ser du omedelbart vad som händer vid ränteförändringar.

EXEMPEL: ett bolån på 2 miljoner kronor med amortering på 1 000 kronor i månaden och en ränta på 1,5 procent kostar i dag 3 500 kronor i månaden. Höjs räntan med en procentenhet till 2,5 procent, blir den nya månads-kostnaden 5 167 kronor.

KÄLLA: Konsumenternas bank- och finansbyrå.

Har du en sårbar ekonomi kan det vara en bra försäkring att binda räntorna.

Annika Creutzer

Nya bostadsidéer ger

Bostadsbristen är skriande i Sveriges större städer och i samband med att en ny högskoletermin drar igång blir situationen närmast hysterisk. Men i krisens spår växer nya boendeformer fram.

Ska sanningen fram är det inte lätt att komma på helt nya boendeformer. Det är fortfarande hyresrätt, bostadsrätt eller äganderätt, till exempel egen villa som är de absolut vanligaste.

Självklart kan dessa boendeformer användas på olika sätt, det vill säga man kan dela bostaden med andra och vara samboende, inneboende eller andrahandshyresgäst. I själva verket mycket vanliga lösningar i bostadsbristens Sverige.

Ägarlägenhet

År 2009 infördes boendeformen "ägarlägenhet" i Sverige. Den har inte riktigt slagit rot hos svenska folket, trots att den är mycket vanlig i andra länder.

Till skillnad från bostadsrätt där fastigheten eller radhuslängan ägs av en förening, i vilken de boende äger andelar motsvarande vars och ens lägenhet, innebär ägarlägenhet ett mer direkt ägande av bostaden, medan vissa saker som hiss, trapphus och tak ägs av en samfällighetsförening. Det är Lantmäteriet som beslutar om hur ägarlägenheter får bildas, och det gäller i princip bara nyproduktion

eller om tidigare kommersiella lokaler byggs om till bostäder. Just nu håller byggbolaget JM på att bygga nya ägarlägenheter i Uppsala, som ska vara inflyttningsklara 2020.

Nytänk

Helt nya upplåtelseformer är alltså inte vanliga, däremot finns det aktörer som tänker till kring finansieringen av bostadsrätter – alltså hur unga vuxna ska få råd att köpa en bostadsrätt med tanke på att myndigheterna har infört restriktioner som bolånetak och

amorteringskrav.

En sådan aktör är Riksbyggen, där Cattis Carlén är bostadspolitisk expert. Hon berättar om två olika sätt som Riksbyggen prövar.

1. BOSTADSRÄTTSETTA

Fullt utrustad, med kontantinsats på bara 95 000 kronor i en nyproducerad fastighet i Göteborg. Gäller personer som är mellan 18 och 30 år, inte har något annat stadigvarande boende och som tjänar mellan 200 000 och 300 000 kronor om året. Det är inte

hopp till unga

fråga om någon subvention, utan årsavgiften blir högre och lägenheten kan inte säljas för mer än 95 000 kronor. Men månadsavgiften blir inte högre än 4 748 kronor per månad. Sex lägenheter har lottats ut i ett första försök. Inflyttning sker under 2019.

2. HYRKÖP

Riksbyggen har i ett projekt erbjudit sina förturskunder mellan 18 och 35 år att först hyra lägenheter i det befintliga beståndet, med möjlighet att köpa bostaden när som helst inom fem år.

Priset blir då det som gällde den dag som avtalet tecknades. Fördelaktigt om bostadspriserna stiger, men inte om de sjunker. En kontakt med banken förmedlas genast så att hyresgästen/den framtida köparen kan lägga upp en sparplan.

Nya metoder

–Riksbyggen har under en lång tid arbetat med att ta fram nya lösningar för att unga vuxna lättare ska komma in på bostadsmarknaden. Vi provar oss fram med de här metoderna och vi kommer att utvärdera noga, säger Cattis Carlén.

Nu väntar ett arbete med att följa upp hur de nya lösningarna fungerar i praktiken.

–Vi ska dra nytta av alla erfarenheter och funderar också på vad vi nu ska konceptualisera i andra sammanhang, säger Cattis Carlén.

Brf 2.0

Riksbyggen är inte ensamt om att hitta nya finansieringsmodeller. Även exempelvis Well Fastigheter har tänkt i samma banor och kommit på ett sätt kallat Brf 2.0. Det innebär att bostadsrättsföreningen tar ett lån på 80 procent av lägenhetens värde och köparen betalar 20 procent. Det ger ett mycket lägre pris, men en högre månadsavgift. Haken är att det blir svårt att få ett bolån till insatsen, utan det krävs kontantinsats eller blancolån.

Well Fastigheter har fått både ros och ros för sin innovation. Tillskyndarna ser möjligheter för unga vuxna att skaffa boende, men det finns också fallgropar. Privatekonomen Annika Creutzer ser en stor nackdel:

–Bostadsrättsföreningen, som tar det största lånet, har inte rätt till ränteavdrag. Det innebär att den här lösningen till slut blir dyrare för alla, säger hon.

Riksbyggen jobbar med att ta fram nya lösningar för att få ut unga vuxna på bostadsmarknaden.

Cattis Carlén

Väldigt tufft

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det fortfarande är väldigt tufft att ta steget in på bostadsmarknaden, framförallt i storstäder och särskilt för ungdomar.

Men även i bostadsmörkret finns det ljusglimtar med aktörer som tänker kreativt och ger många hopp om ett eget hem.

Personalbostäder

Ett exempel på några som tänker nytt är Epicenter, SEB Greenhouse och fastighetsbolaget Trede Properties. De köper upp bostadsrättshus och gör om dem till personalbostäder åt it-bolag. Inte som klassiska hotellägenheter utan som bostadsrätter. Ett sätt att få kompetent personal till storstäder där bostadsbristen annars är tuff. Målet är att ha 800 lägenheter om ett år.

Vart fjärde spädbarn

Barnen och internet

26 procent av spädbarnen upp till tolv månader använder internet, 37 procent av ettåringarna.

Från sju års ålder börjar det blir vanligare att barnen har egen mobiltelefon, 38 procent.

Upp till sju års ålder använder barnen främst surfplatta. Från åtta år börjar mobilen ta över.

Vanligaste aktiviteten på nätet bland barnen är att titta på tv och video. Det är främst det som spädbarnen ägnar sig åt på nätet.

Att använda pedagogiska program är populärt i alla åldrar upp till 10 år, medan att spela spel blir mer utbrett först i fyraårsåldern.

Vartannat barn som använder internet mellan två och 10 år skapar eget innehåll.

Från skolåldern använder 43 procent av barnen internet för att söka information medan 39 procent använder internet för att göra skolarbete.

4 av 10 internetanvändande barn börjar skicka bilder och textmeddelanden vid 7 års ålder.

När barnen som använder internet är 10 år besöker drygt hälften av dem sociala medier.

Vart fjärde spädbarn använder internet och tvååringarna använder internet lika mycket som 4-åringarna gjorde för fyra år sedan. Från två års ålder skapar vartannat internet-användande barn eget innehåll och varannan spelar spel via internet. Det visar rapporten Svenskarna och internet 2018.

använder internet

Så gott som alla svenskar, 98 procent, har tillgång till internet hemma och nio av tio har en smartmobil. Gränsen går inte längre mellan de som använder internet och de som inte gör det alls utan mellan storanvändare och sällananvändare.

Redan de som bara använder internet någon eller några gånger i veckan känner sig mycket mindre delaktiga i det digitala samhället än de som kopplar upp sig dagligen.

Rapporten visar också att aktiviteten på Facebook minskar. För första gången kommer också rapport om att majoriteten betalar för digitala musik- och filmtjänster.

I vartannat hem finns sakernas internet (IoT), till exempel uppkopplade klockor, kylskåp och bilar. 35 procent har en till fem saker, 9 procent har sex till tio saker, 4 procent har 10 till 20 saker och 2 procent av svenskarna har fler än 20 uppkopplade saker i sitt hem.

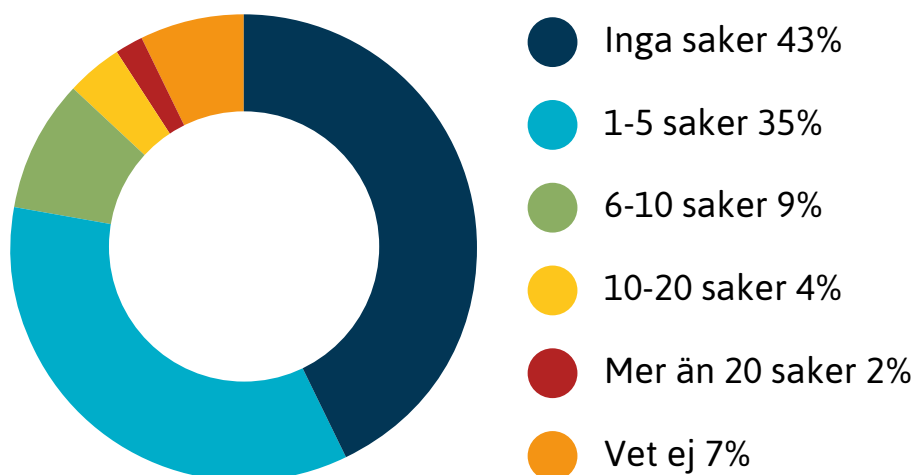
Men det är inte alltid så lätt att förstå om man har uppkopplade saker hemma eller inte: 7 procent uppger att de inte har en aning (se diagram).

I rapporten har man även tittat på vem som är den typiska användaren av olika sociala kanaler. Resultatet är väldigt likt från 2017 och det är fortsatt tydligt att olika kanaler är populära beroende på om du är man eller kvinna och ung eller äldre. Och även om aktiviteten på Facebook minskar är det fortfarande den sociala mediekanal (YouTube exkluderat) som används av flest människor.

Gränsen går inte längre mellan de som använder internet och de som inte gör det alls utan mellan storanvändare och sällananvändare.

Uppkopplade saker (Internet of Things) hemma

Andel av befolkningen som har olika antal uppkopplade saker hemma.
Exempelvis klockor, kylskåp, bilar, men inte mobiltelefoner eller datorer, år 2018

Typanvändare av olika sociala medier

Tittar man på hur vi procentuellt använder sociala medier per dag får man fram en typanvändare. Stämmer det på dig?

Facebookaren är en kvinna i åldern 26-35 år

Instagrammaren är en kvinna i åldern 12-25 år

Snapchattaren är en kille eller tjej i åldern 12-15 år

Skype-användaren är en man i åldern 46-55 år

LinkedIn-användaren är en man i åldern 36-45 år

WhatsApp-användaren är en man eller kvinna i åldern 26-55

Twitteraren är en man eller kvinna i åldern 16-25 år

Pinterest-användaren är en kvinna i åldern 16-35

Reddit-personen är en man i åldern 16-35 år

Youtube-användaren är en kille 12-15 år

Flashback-personen är en man 26-35 år

Tinder-användaren är en man eller kvinna 16-25 år

Bli en hållbar konsument

Först var det Singles Day, Black Friday och Cyber Monday. Och nu kommer Julen. Handen på hjärtat – behöver du verkligen köpa en pryl till eller flyga utomlands i mellandagarna?

En pryl eller resa du köper representerar ett ekonomiskt värde för dig. Som hållbar konsument bör du också tänka på att prylen/resan även representerar ett värde i form av viktiga råvaror som vatten, energi och metaller. Eftersom planetens resurser är ändliga, kanske vi alla borde tänka över det miljöpåverkande avtryck vi lämnar efter oss varje gång en ny pryl inhandlas eller när vi glatt kastar oss i en solstol i Thailand.

För dig som funderar på att köpa nytt för att din gamla pryl har gått sönder – här är fyra frågor att begrunda innan du slår till:

1 Kan prylen lagas?

Låt tapetseraren klä om soffan, skomakaren fixa skorna och skraddaren byta blyxtlås i jackan. Du inte bara förlänger livslängden på sakerna, utan skapar också arbetstillfällen och minskar avfallsberget. Visst, det kan bli dyrare än att köpa nytt – men det kan vara värt det.

2 Kan jag köpa en tjänst istället?

Bjud din sambo eller kompis på bio eller konsert, köp teaterbiljetter med efterföljande middag eller ta en ledig dag för att gå i skogen tillsammans, i stället för att köpa en pryl.

3 Kan jag köpa second hand i stället för nytt?

Genom att återbruka, låna eller köpa

second hand minskar du din miljö- och klimatpåverkan avsevärt.

4 Kan jag hyra eller låna prylen?

Det sägs att en privatägd bormaskin används i snitt 15 minuter. Så varför inte hyra en när du vill sätta upp gardinstången eller tavlan. Hyrmarknaden för saker växer snabbt och det går att hyra nästan allt: möbler, verktyg, partytält, maskeradkläder, skidutrustning med mera.

Hur ska man tänka när det kommer till resor då?

En flygresa tur och retur till Thailand motsvarar utsläppsmässigt ungefär alla andra transporter en person i genomsnitt gör resten av året. Klimatpåverkan av enbart den flygresan överskrider den totala årliga utsläppsnivån för en person som forskare anser är hållbar.

Å andra sidan är det bättre att göra en långresa om året än flera korta resor.

Bästa klappen till dig själv: Mer i plånboken

När julklappar och resor ska betalas innebär det en vända för många. Inte minst alla dem som fortfarande avbetalar på förra årets julresa. En trist fadäs som går att undvika med bättre planering.

Det höjs många varningens fingrar från privatekonomer om att låna till konsumtion. Men ibland vill man spri-

5 tips för en medveten flygresa:

1 Måste du ta flyget?

Välj hellre tåg eller buss inom Europa. Järnvägsnätet i Europa är en djungel, men genom att ställa krav kan konsumenterna gemen-

2 Åk charterflyg

Undvik mellanlandningar.

3 Välj ekonomiklass

Det innebär fler resenärer per plan.

4 Om du har möjlighet

Stanna borta ett längre tag och flyg därmed mer sällan.

5 Fundera på

Kan du göra en enda långresa istället för flera korta.

På sajten medvetenkonsumtion.se får du fler tips om att resa och turista hållbart och hashtaggen #jagstannarpåmarken ger inspiration om att resa på marken i stället för i luften. Vill du se hur din sammanlagda livsstil påverkar klimatet kan du göra det här: klimatkontot.se

Här är några tips på hur du kan göra julen billigare:

1 Sätt ett tak för julklapparna. Ingen klapp får kosta mer än till exempel 200 kronor.

2 Sätt en åldersgräns för julklappar i släkten. Som att alla som är under 15 år får julklappar, och inte de som är äldre.

3 Tänk på att många gillar julklappar i form av tjänster, eller hemlagad mat som sylt och kakor.

4 Om du ändå vill köpa en dyr julklapp, satsa på något som alla i familjen verkligen behöver eller uppskattar. Delbetala eventuellt räntefritt, men se till att klappen är färdigbetald till nästa jul!

5 Skippa all julmat som är "tradition", men som ingen tycker om och som du brukar slänga till nyårsafton. Satsa hellre på rätter som familjen verkligen tycker om, även om det inte direkt är julmat.

6 Hjälp åt. Låt inte en person i släkten stå för allt arbete och alla kostnader. Gör knytkalas! Men tänk på att ett julbord är en buffé. Alla deltagare behöver inte ha med sig mat så att alla blir mätta. Gör små portioner.

7 Ge bort hemgjorda presentkort på en klapp som köps in under julrean.

8 Öppna ett julkonto och spara ett par hundralappar varje månad till nästa jul. Då har du alla extrakostnader redan finansierade.

da ut sina kostnader – och då gäller det att tänka till. En tumregel är att det du köper ska vara betalt när prylen är förbrukad. Om du till exempel lånar till en bil, ska lånet vara avbetalat när du säljer bilen.

Följer man den här tumregeln tar det emot att låna till en resa – den genomför man vanligen strax efter att lånet tecknas, sen får man betala när man har kommit hem. Just till resor kan det därför vara smartare att spara. Titta då efter ett sparkonto med hög ränta – om du låter sparpengarna ligga kvar på lönekontot får du sannolikt ingen ränta alls. Skapa ett eget konto för julresan (till nästa år, alltså) och se hur pengarna växer månad för månad.

Det kan vara frestande att köpa

julklappar på kredit och öppna konton hos olika butiker. Om du tillhör dem som gjorde så förra året – dags att sanera. Med det menas att du räknar ihop dina smålån och krediter, tar ett vanligt lån till så fördelaktig ränta du kan, och löser alla smålån och krediter. Du har nu bara ett lån, till en betydligt lägre ränta. Din privatekonomi har tagit ett skutt framåt och nästa års jul kan bli roligare.

Enligt HUI är prognosen för december månads försäljning en omsättning om 79,7 miljarder kronor. Det är en ökning med 3 % jämfört med december förra året. Fördelat per person innebär det att vi kommer att spendera omkring 7 800 kronor per person på mat och saker.

Så planerar du en perfekt arbetsdag

Att jobba effektivt och att jobba hälsosamt ses tyvärr av många som två helt skilda saker. Att sätta jobbet före ens eget välbefinnande och att alltid prestera på högvarv har länge varit sinnebilden av en produktiv och kompetent medarbetare.

Men att vara effektiv handlar inte om att köra järnet ända in i kaklet. Våra hjärnor presterar som allra bäst när vi mår bra och att sätta begränsningar för dig själv kommer i slutändan att gynna alla i din omgivning. En viktig del i detta grundar sig i hur du lägger upp din arbetsdag.

Nya studier visar att olika tider på dygnet lämpar sig för olika typer av arbetsuppgifter, så det gäller att tänka till lite. Med en bra planering i ryggen kan du både maximera din tid på arbetet samtidigt som du kan gå för dagen med ett gott samvete och slippa att ta med dig jobbet hem.

Så här lyckas du få till den ultimata arbetsdagen:

08:00 – Få en produktiv start

Börjar du morgonen på jobbet med att kolla din mejl och slösurfa på sociala medier? Då gör du helt fel! Studier visar att det är just under den här tiden

som du är som mest produktiv men att många slösar bort sin morgon genom att scrolla bland gårdagens digitala flöden.

Börja istället med att sätta upp en punktlista med vad du ska klara av under dagen. Lite analytiska sysslor eller administration passar utmärkt på morgonen. så börja med det först.

09:00 – Fokusera på en uppgift i taget

”Jag är bra på att hålla många bollar i luften” har vi nog alla sagt på en arbetsintervju någon gång. Att kunna multitaska är närmast ett krav på de flesta moderna arbetsplatser och vi visar gärna upp hur många sysslor vi kan hantera. Men flera studier visar att detta är ett ytterst ineffektivt sätt att jobba. Resultatet blir oftast lidande när man inte får chansen att fokusera fullt ut på en uppgift.

Beta istället av din lista med en sak i taget och ta inte på dig något nytt förrän uppgiften innan är avklarad.

11:30 – Konsten att ta en paus

Res dig från bordet och rör på dig. Bäst av allt – ta en promenad utomhus en stund. Försök få med dig en kollega då det är bättre att umgås med andra istället för att vara själv. Det viktigaste är att du under den här stunden inte fokuserar på ditt arbete.

Har du svårt att hinna med pauserna under dagen? Planera in dem i ditt schema så är chansen större att du inte missar att släppa jobbet för en stund.

14:00 – Återhämtningen

För de allra flesta sker en mental ”återhämtning” under eftermiddagen och nu är ett utmärkt tillfälle att börja beta av lite tyngre och kreativa sysslor. Kanske är det lite brainstorming eller komplexa problem som du behöver lösa?

17:00 – Dags att gå hem (och ta inte med dig jobbet)

Har du gått för dagen? Se då till att direkt slå av notifieringar på din mejl. Även om det inte känns så värst ansträngande att kika lite på mobilen under kvällen och svara på några mejl kan det i längden vara betydligt skadligare än vad du tror. Att alltid ha ett öga på inkorgen bidrar till att du mentalt aldrig riktigt lämnar din arbetsplats. Hjärnan får då inte en chans att koppla bort och fokusera på annat.

Flera länder har börjat vidta åtgärder för att minska den moderna arbetshetsen. Till exempel så har Frankrike bland annat lagstiftat om att arbetsgivare inte kan kräva att de anställda ska vara tillgängliga att läsa mejl eller SMS utanför normala arbetstider. Fackförbunden i landet menar att den största orsaken till såväl utbrändhet som äktenskapliga problem beror på att många känner att de alltid behöver sätta jobbet före deras privatliv.

Så sätt upp din egna regler - och planera din dag rätt - så lyckas du med att både vara effektiv och hälsosam på en och samma gång.

Källor: breakit.se, svd.se

Här är listan över årets julklapp de senaste tio åren:

2017 Elcykel	2012 Hörlurar
2016 VR-glasögon	2011 Färdigpackad matkasse
2015 Robotdammsugare	2010 Surfplatta
2014 Aktivitetsarmband	2009 Spikmatta
2013 Råsaftcentrifug	2008 Upplevelse

Årets julklapp 2018

Det återvunna plagget

Hållbara alternativ och en ökande oro för klimat och miljö speglar Årets julklapp 2018.

VR-GLASÖGON, WOKPANNA, BAK-MASKIN ELLER EL-CYKEL. I 30 år har Handelns utredningsinstitut, numera HUI Research, presenterat Årets julklapp. I de flesta fall har det varit någon typ av teknisk pryl, 20 av julklapparna kräver exempelvis ström för att fungera. Men årets julklapp tar istället fasta på tre starka trender i dagens samhälle: Oron för klimat och miljö, den snabba teknologiska innovationstakten samt konsumenternas efterfrågan på ett mer hållbart samhälle.

– Att kunna erbjuda en hållbar kollektion är snart ett måste för alla modehandlare. Klimatoro och ny tillverknings-teknologi gör det återvunna plagget till en klockren tidsmarkör. Bra design i kombination med hållbarhet skapar efterfrågan, säger Jonas Arnberg, VD på HUI Research i ett pressmeddelande.

79,7 miljarder kronor kommer detaljhandeln omsätta i december 2018, enligt prognosen från HUI. Det innebär en ökning med 3 procent jämfört med december 2017.

Årets julklapp för barn

I år är det tredje året som man även utser årets julklapp för barn. Det är veckopengsappen Gimis användare 270 000 barn - som får tala om vad de helst vill ha i julklapp.

För barnen är det varken hårda eller mjuka klappar som gäller utan istället digitala och i år blev det spelvaluta. Spelvalutan används för att köpa saker i spel till exempel uppgraderingar till nya spelnivåer.

Finns det några risker?

Många föräldrar kanske tycker det känns lite riskfyllt att ge bort spel-

valuta. Men på gimise kan man läsa mer om hur spelvalutor funkade och få råd om hur man ska tänka.

Google Pay lanseras i Sverige

Med Swish, Samsung Pay och Apple Pay gör svenskarna redan betalningar i mobilen. Nu har Google även lanserat sin betalapp Google Pay i Sverige för android-användare.

– Sedan 30 oktober kan användare koppla sina kredit- eller betalkort från en rad olika banker till Google Pay och nyttja tjänsten för att genomföra sina köp. Sverige är det 25:e landet där Google Pay erbjuder att genomföra transaktioner från ett och samma ställe, säger Florence Diss, avdelningschef på Google, i ett pressmeddelande.

För att använda betalmetoden måste användaren ladda ned Google Pay-appen och sedan koppla den till ett kredit-eller kontokort.

De banker som hittills har anslutit sig är Nordea, Revolut (Mastercard), och Länsförsäkringar Bank. Danske Banks kunder i Norden kommer också att få tillgång till Google Pay före årsskiftet.

Åk tunnelbana och betala med en flaska

Det är inget nytt att världen håller på att drunkna i plastskräp. Nu tar några stora städer nya grepp för att få människor att återvinna plastflaskor och läskburkar.

Källor: New York Times, Take Part m fl

I vanliga fall, när man återvinner burkar och flaskor, får man ett kvitto att använda när man handlar mat.

I Sydney har man tagit det ett steg längre: den som lägger en burk i en automat kan få en bussbiljett, en biobiljett, en food truck-biljett eller – varför inte – en biljett i handen till stadens stora nyårsparty. Det ska vara roligt att återvinna, resonerar

stadens makthavare.

Även i Peking infördes 2014 ett system där resenärerna kan panta burkar och flaskor i tunnelbanan och få en biljett i stället.

I en av Indonesiens största städer Surabaya kan invånarna lämna plastflaskor på bussen och åka med direkt, utan biljett. En tvåtimmarsresa kostar tio plastmuggar eller fem plastflaskor. Staden har det ambitiösa

målet att vara helt fri från plastskräp 2020.

Och nu senast är det Istanbul som håller på att installera automater i tunnelbanan. Passagerarna ska kunna ladda sina tunnelbanekort genom att återvinna plastflaskor och metallburkar. Enligt New York Times ska 100 maskiner vara installerade på cirka 25 stationer innan året är slut.

KRONOFOGDEN KLÄTTRAR I ANSEENDEINDEX

Kantar Sifo presenterade i somras sin årliga mätning av myndigheternas anseende. Kronofogdens anseendeindex blev 42 – en ökning från fjolårets 38. Det betyder att Kronofogden hamnar på plats 14 av de 39 undersökta myndigheterna.

Genomsnittligt index för de myndigheter som ingår i undersökningen är 30.

Kantar Sifo har ur sin webbpanel på 100 000 personer, 18–75 år gamla, frågat 8 000 slumpmässigt utvalda personer om deras förtroende för de 39 myndigheterna.

Kustbevakningen, som för första gången ingår i mätningen, toppar med 61 i anseendeindex. Arbetsförmedlingen och Migrationsverket ligger i botten med minus 25. Även Försäkringskassan hamnar på minussidan med minus 20 i anseendeindex.

Historiskt många ansöker om skuldsanering

Fram till den sista juni i år ansökte knappt 9 500 personer om skuldsanering. Det är ungefär 1 000 personer färre än första halvåret 2017, men nästan dubbelt så många som 2016.

– Trots minskningen ligger antalet ansökningar fortfarande på historiskt höga nivåer, säger Per-Olof Lindh, enhetschef på Kronofogden, i ett pressmeddelande.

För närvarande har nästan 37 000 personer i landet en pågående skuldsanering.

Men rekordintresset har samtidigt lett till långa väntetider för dem som ansöker. Regeringen har tillfälligt höjt Kronofogdens anslag med 20 miljoner kronor per år under perioden 2017-2019, men dessa pengar motsvarar inte kostnaden för den stora ökningen av ansökningar.

Trots att Kronofogden både rekryterat, effektiviserat sina arbetssätt och omdisponerat resurser inom myndigheten, får många vänta minst nio månader på ett beslut.

GLÖM KÖER OCH GRAVITATION FLYG MED UBER

Nasa + Uber = Sant. Gravitationen har hittills hållit oss på marken men snart flyger vi förbi köerna.

Bild: Airbus

I en tidigare artikel skrev vi om Hyperloop, en helt ny typ av transportsystem där människor och gods skickas i en farkost som färdas i ett vakuumrör. Nu är det redan dags för nästa innovation.

Gravitationen har hittills hållit bilister och konsumenter på marken. Men snart kan det vara slut på trängseln i storstädernas rusningstrafik och väntetiderna på transporter i glesbygden.

Kring begreppet UAM (Urban Air Mobility) samlas nu industri, forskare och myndigheter, framför allt i USA, för att utveckla säkra och effektiva transportsystem i luften med allt från

små drönare som levererar enstaka paket, till större taxidrönare som kan ta passagerare. Forskningen handlar om både bemannade och obemannade farkoster för person- och varu-transporter.

Ett kontrakt mellan den amerikanska rymdmyndigheten Nasa och taxiföretaget Uber undertecknades tidigare i år.

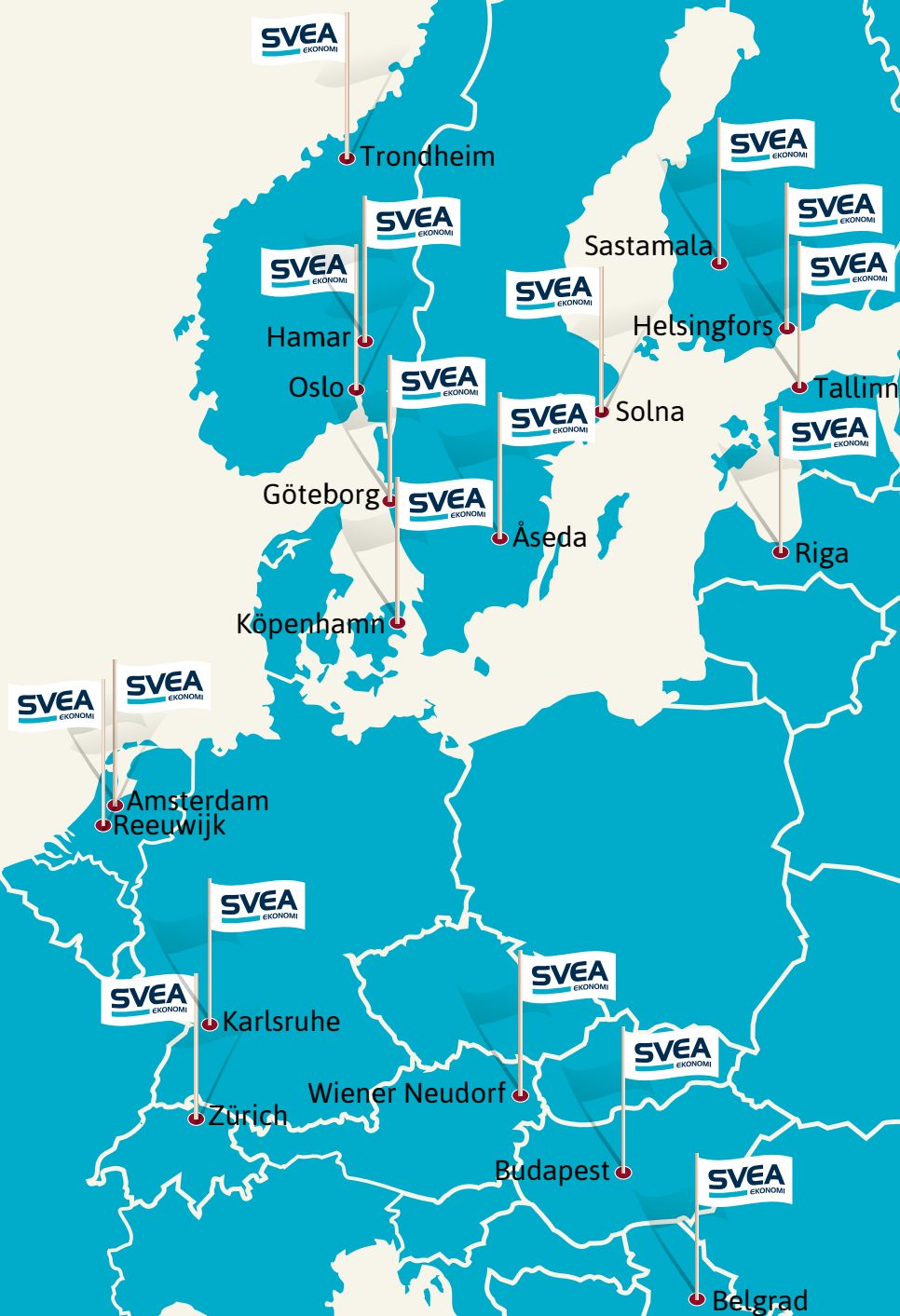
Avtalet innebär bland annat att Uber kommer att dela sina planer för luftburen samåkning i trafikbelastade stadsmiljöer med Nasa, som i sin tur bidrar med den senaste

forskningen. Det handlar bland annat om simulerade miljöer för att se hur transporter med vertikala starter och landningar fungerar i trånga stadsmiljöer.

Stort fokus i utvecklingen av nya luftburna transportsätt hamnar givetvis på säkerhet i redan hårt belastade luftrum. Men lika viktigt är också miljöaspekter, såsom utsläpps- och bullernivåer.

UAM väntas revolutionera världens transportsystem och påverka människors livsstil lika mycket som mobiltelefonerna har gjort, bedömer Nasa.

Här hittar du Svea Ekonomi

Solna
SE-169 81 Solna
Sverige

Evenemangsgatan 31
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 8 735 42 09

Göteborg
Box 2149
SE-403 13 Göteborg
Sverige
Otterhälllegatan 12 B
Tel: +46 31 17 25 45
Fax: +46 31 711 18 16

Åseda
Box 116
SE-364 21 Åseda
Sverige
Sveavägen 1
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 474 716 68

www.sveaekonomi.se
info@sveaekonomi.se
Org. nr: 556489-2924
Säte: Stockholm

Följ oss i sociala media

